herpy

DRZEWOŁAZY

Marbled Poison Frog

Epipedobates boulengeri

Epipedobates boulengeri to mały, aktywny za dnia drzewołaz o długości około 17-24 mm, z ciemnobrązowym grzbietem i ciągłym, jasnym paskiem wzdłuż boku. Zamieszkuje nizinne lasy deszczowe wzdłuż wybrzeża Pacyfiku od południowo-zachodniej Kolumbii po najdalej na północny zachód wysunięty skrawek Ekwadoru. Gatunek jest raczej nieobecny w hodowlach, a wiedza o jego utrzymaniu jest skąpa.

Rodzina: Dendrobatidae Dawna nazwa: *Dendrobates boulengeri; Phyllobates boulengeri*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**17-24 mm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**8-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Toksyny skórne na wolności	**Słabe**
Toksyny skórne w niewoli	**Brak** Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 40 × 40 cm** D × S × W dla 3 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Temperatura w nocy	**19-22 °C**
Wilgotność	**80-100%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 1-2 cm
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**10-30**
Czas do wyklucia	**9-14 dni**
Okres larwalny	**42-70 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Pilnuje jaj i nosi kijanki**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Epipedobates boulengeri to bardzo mała, naziemna żaba z rodzaju *Epipedobates*. Grzbiet jest ciemnobrązowy, jednolity albo z ciemniejszymi, nieregularnymi plamami lub czarnym marmurkowym wzorem. Jasny, skośny pasek wzdłuż boku jest ciągły, a brzuch niebieskawobiały z ciemnym marmurkiem. Brakuje jasnego paska przez środek grzbietu, charakterystycznego dla *Epipedobates anthonyi* i *Epipedobates tricolor*, nie ma też żółtych plam w pachwinach. Dokładne wymiary nie zostały udokumentowane; 17-24 mm to szacunek na podstawie najbliższych krewnych.

Nazwę nadał Thomas Barbour w 1909 roku jako zastępczą dla starszej nazwy z 1905 roku, a miejscem typowym jest wyspa Gorgona u wybrzeży Kolumbii. Przez długi czas gatunek ujmowano szeroko, obejmując nim brązowe *Epipedobates* z dużej części zachodniego Ekwadoru i Kolumbii. Badanie genetyczne z 2024 roku wykazało, że wiele z tych populacji należy do *Epipedobates espinosai* lub do jeszcze nieopisanych gatunków. W wąskim ujęciu *E. boulengeri* jest znany tylko z wąskiego pasa wybrzeża.

Przedstawiciele rodzaju mają w skórze toksyny, które w naturze pozyskują z pożywienia; zwierzęta z hodowli są nietoksyczne. Nie udokumentowano, czy *E. boulengeri* ma toksyny w naturze. Myj ręce przed kontaktem i po nim.

Występowanie i środowisko

Epipedobates boulengeri żyje na wybrzeżu Pacyfiku od wyspy Gorgona i departamentu Nariño w południowo-zachodniej Kolumbii po prowincję Esmeraldas na krańcu północno-zachodniego Ekwadoru, od poziomu morza do około 150 m n.p.m. Zasięg może być większy, ponieważ południowo-zachodnia część Kolumbii jest słabo zbadana.

Wiele starszych stwierdzeń z głębi lądu i z wyższych partii stoków Andów, m.in. z Pichincha, Santo Domingo de los Tsáchilas i Valle del Cauca, dotyczy innych gatunków. Stanowiska na mapie obejmują więc zbyt duży obszar. IUCN uznaje gatunek za niezagrożony (LC).

> **Naturalny zasięg:** Kolumbia i Ekwador.

ŚRODOWISKO

Epipedobates boulengeri zamieszkuje wilgotny las deszczowy i jego skraje na nizinach przybrzeżnych. Klimat jest ciepły i bardzo deszczowy, z wysoką wilgotnością przez cały rok i bez prawdziwej zimy. Gatunki z tego rodzaju żyją na dnie lasu, w ściółce i w pobliżu małych strumieni, do których samce przenoszą kijanki. Mikrosiedlisko, głos godowy i biologia rozrodu nie zostały udokumentowane konkretnie dla tego gatunku.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o utrzymaniu *Epipedobates boulengeri* jest skąpa, a gatunek praktycznie nie występuje w hodowlach. Zalecenia opierają się na klimacie w zasięgu występowania oraz na blisko spokrewnionych *Epipedobates anthonyi* i *Epipedobates tricolor*, które są dobrze znane w niewoli. Wartości dotyczące terrarium, klimatu, jaj, wyklucia, rozwoju kijanek i długości życia zapożyczono od *E. tricolor*. *Epipedobates espinosai* to bliski krewny z zachodniego Ekwadoru o takich samych wymaganiach.

Samiec i dwie samice potrzebują terrarium o wymiarach co najmniej 40 × 40 × 40 cm, a grupa 5-10 zwierząt co najmniej 60 × 60 × 40 cm. Dno zbuduj z keramzytu jako warstwy drenażowej, przepuszczalnej dla wody włókniny oraz luźnego podłoża z ziemi, mchu, włókna kokosowego i liści. Gruba warstwa liści, korzenie, kora korkowa i gęste nasadzenia z bromeliami zapewniają kryjówki, miejsca do składania jaj i wiele terytoriów. Wentylacja musi utrzymywać szyby wolne od skroplin, a otwory należy zabezpieczyć drobną siatką.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

TEMPERATURA

Utrzymuj 22-26 °C w dzień, z nieco chłodniejszymi i nieco cieplejszymi miejscami w terrarium, oraz 19-22 °C w nocy. Zwykle wystarcza temperatura pokojowa i oświetlenie; maty grzewcze są zbędne. Gatunek żyje na ciepłych nizinach, ale żaby z tego rodzaju źle znoszą upał, więc unikaj przez dłuższy czas temperatur powyżej 26-27 °C, bezpośredniego słońca i miejscowego ogrzewania. Nie ma zimowania, ale chłodniejszy i suchszy okres zimą daje zwierzętom przerwę w rozrodzie.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 80-100 %. Zraszaj kilka razy dziennie lub użyj systemu zraszającego, np. trzy razy dziennie po 20-60 sekund, najlepiej uzupełnionego wytwornicą mgły. Liście i wystrój powinny wyschnąć mniej więcej godzinę po zraszaniu, a podłoże nie może być podmokłe. W urządzeniach używaj wody deszczowej lub z odwróconej osmozy. Zimą można zraszać krócej i rzadziej.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Płaska miseczka z 1-2 cm wody, np. niska podstawka lub połówka łupiny orzecha brazylijskiego, daje żabom miejsce do picia i kąpieli, a także służy jako miejsce rozrodu, gdy samiec przenosi kijanki. Z miseczki musi być łatwo wyjść. Używaj wody deszczowej, z odwróconej osmozy lub odchlorowanej wody z kranu, często ją wymieniaj, a miseczkę szoruj gorącą wodą bez mydła. Płazy wchłaniają wodę i substancje przez skórę, więc mydło, środki czystości i krem do rąk nie mogą znaleźć się w pobliżu.

OŚWIETLENIE I UVB

Światło jest dla roślin: świetlówki lub listwy LED przez około 12 godzin dziennie. Blisko spokrewnione gatunki dobrze sobie radzą bez UVB, więc jest ono opcjonalne. Jeśli chcesz je zapewnić, trzymaj się strefy Fergusona 1 z dużą ilością cienia i gęstym ulistnieniem.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Żaby dostają żywe, drobne owady: skoczogonki i muszki owocowe (*Drosophila melanogaster*), a dorosłe przyjmują także większą *Drosophila hydei* i świeżo wyklute świerszcze. Karm dorosłe 2-3 razy w tygodniu, nieco częściej w porze deszczowej z rozrodem, i tylko tyle, ile zjedzą w ciągu kilku minut. Obsypuj owady preparatem witaminowo-mineralnym dla płazów i dobrze karm same owady. Własne hodowle skoczogonków i muszek owocowych zapewniają stałą dostępność pokarmu. Nie łap owadów w naturze; mogą przenosić pasożyty i pestycydy.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunki z tego rodzaju są aktywne za dnia, naziemne i terytorialne, a samce nawołują ze stałych miejsc. Głos godowy *E. boulengeri* w wąskim ujęciu nie został bliżej opisany. Trzymaj parę, samca z dwiema samicami lub większą grupę w terrarium z wieloma barierami wzrokowymi i kryjówkami, a zwierzęta rozdziel, jeśli któreś jest stale przeganiane. Żab w miarę możliwości nie należy brać do rąk, ponieważ ich cienka, wilgotna skóra ulega uszkodzeniu przez sól, tłuszcz i krem z dłoni. Jeśli trzeba przenieść żabę, pozwól jej wejść do wilgotnego plastikowego pojemnika.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

U blisko spokrewnionych gatunków samice są nieco większe i szersze od samców, a samce nawołują i mają zgrubiały trzeci palec. U *Epipedobates tricolor* rozród zaczyna się 6-10 miesięcy po metamorfozie; wiek osiągnięcia dojrzałości płciowej nie został udokumentowany dla *E. boulengeri*. Najpewniej jest trzymać małą grupę i obserwować, które osobniki nawołują.

GODY I KOPULACJA

Gody nie zostały udokumentowane dla *E. boulengeri*. U przedstawicieli rodzaju samce nawołują miękkim trelem, głównie rano i po zraszaniu. Samiec zwabia samicę do ukrytego miejsca składania jaj, a kopulacja odbywa się w ampleksusie głowowym. Rozród jest powiązany z porą deszczową: chłodniejszy i nieco suchszy okres trwający około trzech miesięcy zimą, a po nim częstsze zraszanie, daje zwierzętom przerwę, a następnie pobudza je do rozrodu.

JAJA I KIJANKI

Składanie jaj nie zostało udokumentowane dla *E. boulengeri*. U przedstawicieli rodzaju jaja są składane w ściółce lub na liściach, a w terrarium chętnie w połówce łupiny kokosa ustawionej nad podstawką lub w kątach liści bromelii. Samiec pilnuje jaj i nawilża je wodą z pęcherza, a gdy kijanki się wyklują, przenosi je na grzbiecie do wody. Zniesienie liczy 10-30 jaj.

Jeśli chcesz samodzielnie odchować kijanki, po kilku dniach przenieś zniesienie do małego, zamkniętego pojemnika o temperaturze 22-24 °C z odrobiną wody deszczowej lub z odwróconej osmozy na dnie, tak aby jaja były wilgotne, ale nie zanurzone. Kijanki odchowuje się pojedynczo lub razem w 1-2 cm miękkiej, lekko kwaśnej wody (pH 6-7), później głębszej, i codziennie podaje się im płatki dla ryb, spirulinę i rozwielitki.

METAMORFOZA

Wyklucie następuje po 9-14 dniach, a kijanki potrzebują 6-10 tygodni (42-70 dni), aby przekształcić się w małe żabki, zależnie od temperatury i pokarmu. Gdy pojawią się przednie kończyny, musi być zapewnione łagodne przejście z wody na ląd z kamieni, kory korkowej lub roślin, w przeciwnym razie małe żabki się utopią.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone młode są bardzo małe i przenosi się je do małego terrarium o takim samym klimacie, z wilgotnym mchem, liśćmi i drobnymi kryjówkami. Codziennie podawaj skoczogonki i najmniejsze muszki owocowe, obsypane preparatem witaminowo-mineralnym. Tempo wzrostu i wiek przy przenoszeniu nie zostały udokumentowane dla tego gatunku.

Zdrowie i częste błędy

Choroby nie zostały udokumentowane konkretnie dla tego gatunku. To, co dotyczy całego rodzaju, prawdopodobnie odnosi się także do niego:

- Chytridiomykoza (*Batrachochytrium dendrobatidis*), która może wyniszczyć całe populacje. Nowe zwierzęta trzymaj na kwarantannie, zleć ich przebadanie i dezynfekuj wyposażenie.
- Zespół cienkich kończyn (spindly leg) u młodych, u których przednie kończyny rozwijają się zbyt słabo lub wcale. Przyczyna nie została wyjaśniona; podejrzewa się pokarm i zbyt dużą liczbę kijanek w tej samej wodzie.
- Temperatura powyżej 26-27 °C przez dłuższy czas, powodująca ospałość i brak apetytu.
- Wysuszenie przy niskiej wilgotności powietrza bez dostępu do wody.

Skontaktuj się z weterynarzem znającym się na płazach, jeśli zwierzę jest ospałe, wychudzone lub pojawiają się u niego rany na skórze.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.